

Vergaderjaar 2016–2017

21 501-34

Raad voor Onderwijs, Jeugd, Cultuur en Sport

Nr. 267

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 21 november 2016

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over de brief van 8 november 2016 over de Geannoteerde agenda OJCS-raad 21 en 22 november 2016 (Kamerstuk 21 501-34, nr. 266), over de brief van 7 oktober 2016 over het Fiche: Besluit Europees Jaar van het cultureel erfgoed (Kamerstuk 22 112, nr. 2213), over de brief van 18 juli 2016 over het Fiche: Mededeling inzake EU strategie voor internationale culturele betrekkingen (Kamerstuk 22 112, nr. 2180), over de brief van 8 juli 2016 over het Fiche: voorstel tot wijziging richtlijn audiovisuele mediadiensten (Kamerstuk 22 112, nr. 2170), over het EU-voorstel: Mededeling Een nieuwe agenda voor vaardigheden voor Europa COM (2016) 381 en over de brief van 15 juni 2016 over het verslag van de Onderwijs, Jeugd, Cultuur en Sport Raad (OJCS-raad) van 30 en 31 mei 2016 (Kamerstuk 21 501-34, nr.264).

De vragen en opmerkingen zijn op 15 november 2016 aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voorgelegd. Bij brief van 18 november 2016 zijn de vragen beantwoord.

De voorzitter van de commissie,
Wolbert

Adjunct-griffier van de commissie,
Bosnjakovic

I Vragen en opmerkingen uit de fracties

Inbreng van de leden van de VVD-fractie

Raadsresolutie over de Europese vaardighedenagenda en bijscholingstrajecten: nieuwe mogelijkheden over volwassenen

De leden van de VVD-fractie vinden het goed dat er wordt gekeken naar het terugbrengen van het thans hoge aantal laaggeschoolde volwassenen in Europa. Wel delen de leden de inzet van het kabinet om te benadrukken dat er grote verschillen bestaan in de onderwijsstelsels en arbeidssituaties, en dat er derhalve geen «one size fits all» benadering bestaat voor het verhogen van het scholingsniveau. De leden zijn ook van mening dat onderwijsbeleid de primaire bevoegdheid van de lidstaten moet zijn. De aangepaste Raadsaanbeveling benadrukt dat lidstaten voldoende beleidsvrijheid behouden en geen nieuwe financiële verplichtingen zullen ontstaan. Kan het kabinet nader uiteenzetten dat deze Raadsresolutie niet tot extra of dubbele regeldruk leidt? Laat het kabinet haar standpunt hier ook vanaf hangen? Graag ontvangen deze leden een toelichting. Daarnaast merken de leden op dat, na de inbreng van Nederland, het streefniveau van EQF 4 ruimer is geformuleerd naar EQF 3 of 4. De leden vragen hoe dit zich verhoudt met de Nederlandse startkwalificatie die gelijk staat aan EQF 2. Wat is de opvatting van het kabinet hierover? Graag ontvangen zij een toelichting.

Raadsconclusies over het voorkomen van radicalisering

De leden van de VVD-fractie steunen het kabinet in haar inzet op het voorkomen van radicalisering die kan leiden tot gewelddadig extremisme. Tevens delen de leden de inzet van het kabinet om een nadere verduidelijking te krijgen bij aandachtgebied nr. 4 *Propageren van op integratie gericht onderwijs en gemeenschappelijke waarden van de EU*. De leden zijn echter geen voorstander van het opleggen van Europese waarden aan de lidstaten. De leden beamen dat het goed is om van andere lidstaten te leren en onze aanpak af te stemmen, maar zien niet dat dit vanuit de Europese Commissie moet worden gedaan. In plaats van het opleggen van bovenaf is het juist van belang om van onderaf de dialoog aan te gaan tussen leerlingen, docenten en andere betrokkenen om zo meer inzicht te krijgen in de beweegredenen van leerlingen. Uit deze dialoog kan juist informatie komen wat op een hoger niveau gedeeld kan worden om zo van elkaar te leren, zo menen deze leden. Wat is de opvatting van het kabinet over het opleggen van EU gemeenschappelijke waarden, terwijl er grote verschillen bestaan in onderwijs en waarden tussen de verschillende lidstaten? Hoe ziet het kabinet dit voor zich? Graag ontvangen de leden een toelichting hierbij.

Kweken en ontwikkelen van talent

De leden van de VVD-fractie vragen wat er meer gedaan moet worden in Europees verband aan de in- en uitstroom van Europese studenten via het Erasmusprogramma. De leden signaleren namelijk dat te weinig Nederlandse studenten besluiten nog in andere lidstaten te gaan studeren, terwijl veel Europese studenten Nederland wel weten te vinden. Daarnaast vragen de voorgenoemde leden of het kabinet bekend is met het artikel *Council -Slovak Presidency proposes to halve Erasmus funding gepubliceerd door Politico op 15 november 2016*¹. Klopt de

¹ <http://www.politico.eu/newsletter/playbook/politico-brussels-playbook-presented-by-etno-eu-ops-defense-co-operation-erasmus-funding-threat/>

bewering uit het bericht en hoe staat het kabinet hierin? Graag ontvangen de leden een nadere toelichting.

Richtlijn Audiovisuele Mediadiensten

De leden van de VVD-fractie vinden het goed dat de regelgeving voor audiovisuele mediadiensten wordt aangepast aan de huidige tijd. Wel delen de leden de inzet van het kabinet om te komen tot minder regelgeving voor audiovisuele mediadiensten en niet tot meer, zoals het voorstel nu impliceert. Hoe verhoudt het toenemen van de regelgeving die uit dit voorstel blijkt zich volgens het kabinet tot het voornemen van de Europese Commissie om juist betere regelgeving tot stand te brengen, zo vragen deze leden?

Voorts vragen de leden wat de opvatting van het kabinet is over de rol van ERGA².

Ook zien de leden niets in een minimumquotum voor Europese werken. Hoe beoordeelt het kabinet de kans dat dit quotum alsnog uit de richtlijn wordt gehaald, zo vragen voornoemde leden.

Inbreng van de leden van de PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de voorstellen die voorliggen in de OJCS-raad. Zij hebben hierbij nog enkele vragen.

Jeugd

Nieuwe werkmethoden voor jongerenwerk

De leden van de PvdA-fractie onderschrijven het belang van de Raadsconclusies die stellen dat het jongerenwerk mee moet gaan met de tijd. Kennis en inzicht in de leefwereld van de doelgroep moet ervoor zorgen dat jongerenwerk ook daadwerkelijk in staat is zich niet alleen op deze wereld aan te passen, maar hier ook in te passen. De leden ondersteunen dan ook de inzet van Nederland om jongerenwerk, met inbegrip van de jongere zelf, op lokaal niveau te stimuleren. Het jeugdbeleid mag hierbij niet op zichzelf staan, maar moet juist worden versterkt met het onderwijs-, cultuur-, armoede- en sportbeleid. Op welke manier kan de samenhang op deze terreinen verder worden versterkt, zo vragen de leden.

Rol van jongeren in de moderne EU

De leden van de PvdA-fractie delen het belang van het betrekken van jongeren bij de Europese samenwerking. Om jongeren te betrekken is het noodzakelijk, zo menen deze leden, te weten wat hen bezighoudt en hoe deze doelgroep bereikt kan worden en zeggenschap geboden kan worden. Wat doet Nederland zelf om jongeren te betrekken en zeggenschap te bieden bij de rol van de Europese Unie, zo vragen de leden.

Onderwijs

Europese vaardighedenagenda

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de Europese vaardighedenagenda. Onderwijs, cultuur, sport en jeugdhulp moeten, zo menen deze leden, onze jeugd ontwikkelingskansen en kans op werkgelegenheid bieden. Dat vraagt om het bieden van kennis

² ERGA: European Regulators Group for Audiovisual Media Services

en vaardigheden, waarbij aandacht is voor vaardigheden die aansluiten op het werk van morgen en de jongeren laat ontwikkelen tot betrokken mensen. Wat kan deze Europese vaardighedenagenda concreet betekenen voor het Nederlandse onderwijs en versterking van employability van jongeren, met name in het beroepsonderwijs? Welke plannen heeft het kabinet om de digitale -, technologische - en loopbaanvaardigheden onder jongeren in Nederland te versterken?

De leden onderschrijven de noodzaak tot het vinden van meer verbinding tussen het bedrijfsleven en het onderwijs. Leerwerkplekken en stages, zowel in het binnen- als buitenland, bieden studenten de mogelijkheid te leren in de praktijk en deze kans moet dan ook altijd geboden worden. Dit geldt op alle onderwijsniveaus, en vooral in het mbo³, zo merken de leden op. Samenwerking binnen, maar vooral tussen sectoren, juichen deze leden daarbij altijd toe.

Onderwijs dat zich niet enkel vakinhoudelijk, maar juist ook richt op vaardigheden is goed voor de ontwikkeling van onze kinderen en studenten. Tegelijkertijd vraagt dit modernisering van het onderwijs en extra inspanning van onze leerkrachten. Hoe kunnen we leerkrachten versterken om moeilijk bespreekbare onderwerpen bespreekbaar te maken in de klas, zo vragen de leden.

Bijbscholingstrajecten voor volwassenen

De leden van de PvdA-fractie vragen hoe het kabinet de voorgestelde bijbscholingstrajecten voor laaggeschoolde volwassenen in de praktijk in Nederland voor zich ziet. Hoe verhoudt dit zich tot de opvatting in het kader van een leven lang leren, zo vragen zij.

Voorkomen radicalisering

De leden van de PvdA-fractie onderschrijven de preventieve rol van onderwijs, jeugdwerk en zorg op radicalisering en het verder afglijden naar extremisme. Zij zijn dan ook blij met de integrale aanpak die radicalisering vanuit zowel onderwijs, jeugd en veiligheid benadert. Er mag echter niet onderschat worden wat de Raadsconclusies die voorliggen vragen van ons onderwijs en onze leraren. Het zien en kunnen ingrijpen bij dreigende radicalisering vraagt om een beheersing van veel pedagogische kennis. Hoe wil het kabinet ervoor zorgen dat zij ook aan deze taak kunnen voldoen? Worden leraren vervolgens ook aangesproken als een leerling inderdaad radicaliseert? De leden vinden het belangrijk dat een omgeving wordt gecreëerd waarin een open dialoog kan worden gevoerd, waarin docenten de ruimte hebben om moeilijke onderwerpen bespreekbaar te maken. Deelt het kabinet deze visie en hoe zou zij deze omgeving willen stimuleren? Wat mag dit qua inzet van Nederland betekenen? Op welke manier is overleg gepleegd met onderwijsraden en kennisinstituten om te begrijpen wat er op de leraar af kan komen, zo vragen de leden.

Bevorderen en ontwikkelen van talent van jongeren

De leden van de PvdA-fractie ondersteunen de kennisuitwisseling op dit relevante onderwerp. Zij willen hierbij benadrukken dat het debat niet enkel mag gaan over universitair- en wetenschapsonderwijs maar juist aandacht moet hebben voor het talent ontwikkelen op elk niveau. Hoe wil het kabinet omgaan met de ideeën en conclusies uit dit overleg, zo vragen zij.

---

³ mbo: middelbaar beroepsonderwijs

Cultuur

Europees Cultureel Erfgoedjaar in 2018

De leden van de PvdA-fractie zien meerwaarde in de organisatie van een themajaar waarin het cultureel erfgoed centraal staat. Het kan een extra impuls geven aan reeds bestaande initiatieven op dit gebied. Waar wil het kabinet in Nederland de focus op leggen? Hoe wil het kabinet ervoor zorgen dat cultureel erfgoed ook interessant en bereikbaar wordt voor doelgroepen die hier niet direct een gevoel bij hebben? Hoe wil het kabinet ervoor zorgen dat die doelgroepen, in het bijzonder jongeren, daarbij ook worden betrokken en kunnen participeren?

De leden willen daarbij benadrukken dat cultuurparticipatie net zo belangrijk is als het deelnemen aan sportactiviteiten. Cultuurparticipatie heeft een positieve invloed op zowel sociaalemotionele- als cognitieve ontwikkeling. In hoeverre kan het kabinet dit bij andere lidstaten kenbaar maken, zo vragen de leden.

Sport

Sport en persoonlijke ontwikkeling

De leden van de PvdA-fractie zien de positieve rol die sport kan spelen op de persoonlijke ontwikkeling, gezondheid en sociaal psychisch welzijn. Gezond leven is voor veel mensen helaas niet vanzelfsprekend, maar moet worden aangeleerd. Kinderen die in armoede opgroeien, verdienen hierbij in het bijzonder de aandacht. Hoe wil het kabinet zich hiervoor inzetten, zo vragen zij.

II Reactie van het kabinet

Algemeen

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap dankt de leden van de fracties van de VVD en PvdA voor hun inbreng en betrokkenheid bij de onderhavige EU-dossiers.

OJCS-Raad van 21 november – onderdeel onderwijs

Onderwijs en vaardigheden

Vraag

De leden van de VVD-fractie vinden het goed dat er wordt gekeken naar het terugbrengen van het thans hoge aantal laaggeschoolde volwassenen in Europa. Wel delen de leden de inzet van het kabinet om te benadrukken dat er grote verschillen bestaan in de onderwijsstelsels en arbeidssituaties, en dat er derhalve geen «one size fits all» benadering bestaat voor het verhogen van het scholingsniveau. De leden zijn ook van mening dat onderwijsbeleid de primaire bevoegdheid van de lidstaten moet zijn. De aangepaste Raadsaanbeveling benadrukt dat lidstaten voldoende beleidsvrijheid behouden en geen nieuwe financiële verplichtingen zullen ontstaan. Kan het kabinet nader uiteenzetten dat deze Raadsresolutie niet tot extra of dubbele regeldruk leidt? Laat het kabinet haar standpunt hier ook vanaf hangen? Graag ontvangen deze leden een toelichting. Daarnaast merken de leden op dat, na de inbreng van Nederland, het streefniveau van EQF 4 ruimer is geformuleerd naar EQF 3 of 4. De leden vragen hoe dit zich verhoudt met de Nederlandse startkwalificatie die gelijk staat aan EQF 2. Wat is de opvatting van het kabinet hierover? Graag ontvangen zij een toelichting.

Antwoord

De Europese Vaardighedenagenda en de inmiddels anders genoemde Vaardighedengarantie (nu «Upskilling pathways in VET – for Adults») ondersteunen het Nederlandse beleid voor een Leven Lang Leren, het beleid gericht op het verminderen van taal- en rekenachterstanden en het beleid gericht op het verhogen van digitale vaardigheden via het Actieprogramma «Tel mee met Taal» (2016–2018). Ze leiden op zichzelf niet tot extra verplichtingen. Onder deze voorliggende voorwaarden stemt het kabinet tijdens de Raad dan ook in met de Raadsaanbeveling.

Het is correct dat de Nederlandse startkwalificatie op EQF-niveau 2 ligt, een verkenning moet uitwijzen of dit zo kan blijven. Het Europese aspiratieniveau 3/4 voor volwassenen heeft geen betrekking op het niveau van de startkwalificatie maar betreft primair wat werkenden nodig hebben om hun positie op de arbeidsmarkt te versterken.

Vraag

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de Europese vaardighedenagenda. Onderwijs, cultuur, sport en jeugdhulp moeten, zo menen deze leden, onze jeugd ontwikkelingskansen en kans op werkgelegenheid bieden. Dat vraagt om het bieden van kennis en vaardigheden, waarbij aandacht is voor vaardigheden die aansluiten op het werk van morgen en de jongeren laat ontwikkelen tot betrokken mensen. Wat kan deze Europese vaardighedenagenda concreet betekenen voor het Nederlandse onderwijs en versterking van employability van jongeren, met name in het beroepsonderwijs? Welke plannen heeft het kabinet om de digitale –, technologische – en loopbaanvaardigheden onder jongeren in Nederland te versterken?

De leden onderschrijven de noodzaak tot het vinden van meer verbinding tussen het bedrijfsleven en het onderwijs. Leerwerkplekken en stages, zowel in het binnen- als buitenland, bieden studenten de mogelijkheid te leren in de praktijk en deze kans moet dan ook altijd geboden worden. Dit geldt op alle onderwijsniveaus, en vooral in het mbo⁴, zo merken de leden op. Samenwerking binnen, maar vooral tussen sectoren, juichen deze leden daarbij altijd toe.

Onderwijs dat zich niet enkel vakinhoudelijk, maar juist ook richt op vaardigheden is goed voor de ontwikkeling van onze kinderen en studenten. Tegelijkertijd vraagt dit modernisering van het onderwijs en extra inspanning van onze leerkrachten. Hoe kunnen we leerkrachten versterken om moeilijk bespreekbare onderwerpen bespreekbaar te maken in de klas, zo vragen de leden.

Antwoord

De Vaardighedenagenda is onder meer gevoed door het debat tussen onderwijsministers tijdens het Nederlandse EU-Voorzitterschap dit voorjaar. Nederland wilde daarmee signaleren dat de snel veranderende arbeidsmarkt en samenleving ook consequenties zou moeten hebben voor de inrichting van het onderwijs. Het onderwijs zou meer moeten voorzien in bredere vaardigheden toepasbaar op de arbeidsmarkt als ook bij het functioneren in de maatschappij. Die opvatting werd breed gedeeld door lidstaten. Ook in Nederland werkt het kabinet aan ambitieus onderwijs dat alle leerlingen uitdaagt en voorbereidt op hun toekomst op de arbeidsmarkt en in de bredere maatschappij. Het kabinet heeft de OESO gevraagd om samen met de sociale partners en andere relevante partijen na te gaan waar met betrekking tot vaardigheden de belangrijkste

⁴ mbo: middelbaar beroepsonderwijs

uitdagingen voor Nederland liggen. Meer specifiek voor het beroepsonderwijs is bij de behandeling van de OCW-begroting 2017 gewezen op de zichtbare kwaliteitsverbetering in het mbo, op een aantal nieuwe specifieke maatregelen zoals een verbeterde overgang van mbo naar hbo, en op het onderwijs in burgerschapsvaardigheden in het mbo.

Het kabinet ziet in de Europese vaardighedenagenda geen directe aanleiding voor nieuw onderwijsbeleid, eerder een ondersteuning voor al in gang gezette hervormingen en maatregelen waarvan de gevolgen internationaal in EU en OESO-verband bijzonder positief worden beoordeeld. Nederland zal de verschillende – in de Vaardighedenagenda – aangekondigde maatregelen ieder nog op eigen merites bezien. De beoordeling van de EQF-aanbeveling in het fiche over de Vaardighedenagenda en het fiche over het Europass besluit gingen u in dit verband reeds toe.

Op de vraag inzake moeilijk bespreekbare onderwerpen in de klas wordt gereageerd in het antwoord op de vraag over onderwijs en radicalisering.

Vraag

De leden van de PvdA-fractie vragen hoe het kabinet de voorgestelde bijscholingstrajecten voor laaggeschoolde volwassenen in de praktijk in Nederland voor zich ziet. Hoe verhoudt dit zich tot de opvatting in het kader van een leven lang leren, zo vragen zij.

Antwoord

Voor deze vraag verwijs ik naar de beantwoording van de eerste vraag van de VVD-fractie omtrent de Raadsresolutie over de Europese Vaardighedenagenda.

Vraag

De leden van de VVD-fractie vragen wat er meer gedaan moet worden in Europees verband aan de in- en uitstroom van Europese studenten via het Erasmusprogramma. De leden signaleren namelijk dat te weinig Nederlandse studenten besluiten nog in andere lidstaten te gaan studeren, terwijl veel Europese studenten Nederland wel weten te vinden. Daarnaast vragen de voorgenoemde leden of het kabinet bekend is met het artikel *Council -Slovak Presidency proposes to halve Erasmus funding* **gepubliceerd door Politico op 15 november 2016.**⁵ **Klopt de bewering uit het bericht en hoe staat het kabinet hierin? Graag ontvangen de leden een nadere toelichting.**

Antwoord

Het kabinet stelt vast dat de Nederlandse onderwijsinstellingen de weg naar het Europese financieringsprogramma voor onderwijs, jeugd en sport, Erasmus+ (2014–2020) goed weten te vinden. In 2014 is het volledige budget van Erasmus+ in Nederland toegekend en in 2015 is het budget nagenoeg volledig gecommitteerd. Er is ongeveer € 450.000, van de beschikbare € 40,8 miljoen, minder toegekend dan beschikbaar was. Dit is grotendeels te wijten aan onderinschrijving op een nieuwe actielijn, bedoeld voor uitwisseling met landen buiten de EU. De cijfers over 2016 zijn nog niet bekend. De verwachting is dat het budget voor 2016 volledig of nagenoeg volledig wordt toegekend.

⁵ <http://www.politico.eu/newsletter/playbook/politico-brussels-playbook-presented-by-etno-eu-ops-defense-co-operation-erasmus-funding-threat/>

De Minister is bekend met het artikel *Council -Slovak Presidency proposes to halve Erasmus funding*, gepubliceerd door Politico op 15 november 2016. In het artikel stond het bericht dat het Slowaakse EU-voorzitterschap het budget voor Erasmus+ zou hebben gehalveerd voor de periode 2017–2020. Dit bericht is echter onjuist en inmiddels door Politico gerectificeerd op 16 november 2016. De Europese Commissie heeft in de herziening van het Meerjarig Financieel Kader (MFK) 2014–2020 extra investeringen voorgesteld, waaronder voor Erasmus+ en Horizon 2020. In de onderhandelingen in de Raad is de voorgestelde ophoging voor Erasmus+ (samen met de andere voorgestelde ophogingen) gehalveerd. Het gaat echter nog steeds om een investering van € 100 miljoen voor de periode 2017–2020 in het Erasmus+ programma.

Onderwijs en radicalisering

Vraag

De leden van de VVD-fractie steunen het kabinet in haar inzet op het voorkomen van radicalisering die kan leiden tot gewelddadig extremisme. Tevens delen de leden de inzet van het kabinet om een nadere verduidelijking te krijgen bij aandachtgebied nr. 4 *Propageren van op integratie gericht onderwijs en gemeenschappelijke waarden van de EU*. De leden zijn echter geen voorstander van het opleggen van Europese waarden aan de lidstaten. De leden beamen dat het goed is om van andere lidstaten te leren en onze aanpak af te stemmen, maar zien niet dat dit vanuit de Europese Commissie moet worden gedaan. In plaats van het opleggen van bovenaf is het juist van belang om van onderaf de dialoog aan te gaan tussen leerlingen, docenten en andere betrokkenen om zo meer inzicht te krijgen in de beweegredenen van leerlingen. Uit deze dialoog kan juist informatie komen wat op een hoger niveau gedeeld kan worden om zo van elkaar te leren, zo menen deze leden. Wat is de opvatting van het kabinet over het opleggen van EU gemeenschappelijke waarden, terwijl er grote verschillen bestaan in onderwijs en waarden tussen de verschillende lidstaten? Hoe ziet het kabinet dit voor zich? Graag ontvangen de leden een toelichting hierbij.

Antwoord

Het kabinet steunt, met het aannemen van deze Raadsconclusies over het voorkomen van radicalisering, de verdere uitwerking en implementatie van de Verklaring van Parijs.⁶ Deze Verklaring gaat over de bevordering, via het onderwijs, van burgerschap en gemeenschappelijke waarden als vrijheid, verdraagzaamheid en non-discriminatie. De implementatie vindt nationaal plaats en de dialoog in Europees verband is gericht op het delen van de goede ervaringen en leerpunten in dit opzicht. Radicalisering en extremisme over grenzen heen is een uitdaging voor alle landen en daarom is samenwerking van groot belang. Uitwisseling van ervaringen kan leiden tot verdere concretisering van beleid, zowel op EU-niveau als op nationaal niveau. De gedachtewisselingen inzake radicalisering en marge van de OJCS-raad tijdens het Nederlands EU-Voorzitterschap in februari en mei van dit jaar onderstreepten het belang dat Ministers hechtten aan de positieve insteek van het gedachtengoed van de Verklaring van Parijs en de accenten die zij nationaal bij de implementatie leggen.

Het kabinet ziet voor het onderwijs een sleutelrol in het overdragen van de fundamentele waarden van onze democratische rechtsstaat, die in de overige EU-lidstaten worden gedeeld. Leerlingen worden in het onderwijs

⁶ https://eu2015.lv/images/notikumi/2015-3-10_Declaration_EN.pdf

voorbereid op het deelnemen aan onze maatschappij. Dit komt in Nederland onder meer tot uiting in de wettelijke burgerschapsopdracht waarin het draait om het overbrengen, bestendigen en reflecteren op eigen en gemeenschappelijke waarden, het respecteren van andermans meningen, geaardheid of cultuur en kennis van de positie die je als burger in een democratie hebt.

Vraag

De leden van de PvdA-fractie onderschrijven de preventieve rol van onderwijs, jeugdwerk en zorg op radicalisering en het verder afglijden naar extremisme. Zij zijn dan ook blij met de integrale aanpak die radicalisering vanuit zowel onderwijs, jeugd en veiligheid benadert. Er mag echter niet onderschat worden wat de Raadsconclusies die voorliggen vragen van ons onderwijs en onze leraren. Het zien en kunnen ingrijpen bij dreigende radicalisering vraagt om een beheersing van veel pedagogische kennis. Hoe wil het kabinet ervoor zorgen dat zij ook aan deze taak kunnen voldoen? Worden leraren vervolgens ook aangesproken als een leerling inderdaad radicaliseert? De leden vinden het belangrijk dat een omgeving wordt gecreëerd waarin een open dialoog kan worden gevoerd, waarin docenten de ruimte hebben om moeilijke onderwerpen bespreekbaar te maken. Deelt het kabinet deze visie en hoe zou zij deze omgeving willen stimuleren? Wat mag dit qua inzet van Nederland betekenen? Op welke manier is overleg gepleegd met onderwijsraden en kennisinstituten om te begrijpen wat er op de leraar af kan komen, zo vragen de leden.

Antwoord

Het kabinet benadrukt het feit dat het zeer belangrijk is dat leraren én jeugdwerkers signalen van radicalisering en extremisme tijdig kunnen herkennen en daartegen kunnen optreden. Hiertoe is o.a. een veilig klimaat in de klas noodzakelijk om moeilijke gesprekken over onderwerpen als radicalisering, het conflict in het midden oosten en (homo)seksualiteit bespreekbaar te maken. Hier hebben docenten soms specifieke vaardigheden voor nodig.

Het kabinet deelt de visie van de leden van de PvdA-fractie dat het belangrijk is om een omgeving te creëren waarin een open dialoog kan worden gevoerd en waarin docenten de ruimte hebben om moeilijke onderwerpen bespreekbaar te maken. In de lerarenopleidingen doen toekomstige leraren de basisvaardigheden op om het moeilijke gesprek te voeren en om de sociaal veilige omgeving te creëren waarin dit gesprek kan plaatsvinden. De publicatie van Margalith Kleijwegt heeft nogmaals benadrukt hoe belangrijk het is dat leraren deze vaardigheden al in de opleiding meekrijgen. Vanuit de overheid is dit de afgelopen jaren gestimuleerd met de financiering van het traject «Toegerust op sociale veiligheid – pabo's en lerarenopleidingen» van de Stichting School en Veiligheid en met de financiering van de ontwikkeling van de methodiek voor lerarenopleidingen «Dialoog als burgerschapsinstrument». De voorlopersgroep «Bildung» heeft bovendien het afgelopen jaar een conferentie over dit thema georganiseerd waar kennis tussen lerarenopleidingen werd uitgewisseld. In het voorjaar wordt opnieuw een bijeenkomst voor lerarenopleidingen georganiseerd over het voorbereiden op het moeilijke gesprek in de klas. In de lerarenopleidingen wordt de basis gelegd voor deze vaardigheden, maar het is belangrijk dat deze in de praktijk na de opleiding verder ontwikkeld worden.

Voor het personeel op alle scholen in Nederland is kennis, ondersteuning en training beschikbaar om radicalisering te herkennen en hier effectief tegen op te treden. Deze wordt door de Stichting School en Veiligheid aangeboden. In de prioritaire gemeenten wordt, samen met de gemeenten, een proactief beleid gevoerd om de scholen die hier de meeste behoefte aan hebben direct te ondersteunen en te trainen. Inmiddels zijn er circa 100 trainingen uitgevoerd en hebben 2000 onderwijsmedewerkers aan een dergelijke training deelgenomen. In dit verband is er regelmatig overleg tussen de overheid, de Stichting School en Veiligheid en de onderwijsraden over de inzet en de acties richting de scholen, en over de nieuwe (onderzoeks)inzichten die zijn opgedaan in antwoord op de behoeften van scholen.

Tenslotte is onlangs Mevrouw Naima Azough benoemd als speciaal rapporteur ter Voorkoming extremisme en bevorderen sociale cohesie onder jongeren. Naima Azough is 1 juli jongstleden gestart met haar werkzaamheden en rondt deze eind december af.

Bevorderen en ontwikkelen van talent bij jongeren

Vraag

De leden van de PvdA-fractie ondersteunen de kennisuitwisseling op dit relevante onderwerp. Zij willen hierbij benadrukken dat het debat niet enkel mag gaan over universitair- en wetenschapsonderwijs maar juist aandacht moet hebben voor het talent ontwikkelen op elk niveau. Hoe wil het kabinet omgaan met de ideeën en conclusies uit dit overleg, zo vragen zij.

Antwoord

Het kabinet deelt de opvatting van de PvdA-fractie dat het in deze discussie moet gaan over alle onderwijsvormen. Positief is dat het Slowaakse Voorzitterschap er naar streeft verbindingen te leggen tussen verschillende beleidsterreinen, in dit geval tussen onderwijs, cultuur en wetenschap. Nederland zal ook vanuit die optiek interveniëren in het debat en talentontwikkeling centraal stellen. Het beleidsdebat vindt niet plaats tegen de achtergrond van een recent, of in de toekomst, te verwachten Commissie-initiatief. Voor zover er tijdens het debat relevante ideeën worden uitgewisseld zullen deze vanzelfsprekend bij nationaal beleid betrokken worden.

OJCS-Raad 22 november – onderdeel cultuur en audiovisuele media

Cultuur

Vraag

De leden van de PvdA-fractie zien meerwaarde in de organisatie van een themajaar waarin het cultureel erfgoed centraal staat. Het kan een extra impuls geven aan reeds bestaande initiatieven op dit gebied. Waar wil het kabinet in Nederland de focus op leggen? Hoe wil het kabinet ervoor zorgen dat cultureel erfgoed ook interessant en bereikbaar wordt voor doelgroepen die hier niet direct een gevoel bij hebben? Hoe wil het kabinet ervoor zorgen dat die doelgroepen, in het bijzonder jongeren, daarbij ook worden betrokken en kunnen participeren? De leden willen daarbij benadrukken dat cultuurparticipatie net zo belangrijk is als het deelnemen aan sportactiviteiten. Cultuurparticipatie heeft een positieve invloed op zowel sociaalemotionele- als cognitieve

ontwikkeling. In hoeverre kan het kabinet dit bij andere lidstaten kenbaar maken, zo vragen de leden.

Antwoord

Het kabinet ziet het Europees jaar voor het cultureel erfgoed als een kans om aandacht te genereren voor het erfgoed, zowel om het breder toegankelijk of bekend te maken als om het beheer en behoud te bevorderen. Voor het kabinet is betrokkenheid van jongeren en ouderen bij het cultureel erfgoed belangrijk. Dit wordt bevorderd door de sterke inzet op cultuureducatie in zowel het primair als voortgezet onderwijs, en door participatie programma's gericht op ouderen. Het Europees erfgoed jaar zal met het brede erfgoedveld verder worden uitgewerkt. De aandacht voor cultuurparticipatie, specifiek gericht op het cultureel erfgoed, zal het kabinet ook uitdragen in Europese netwerken.

Audiovisuele media

Vraag

De leden van de VVD-fractie vinden het goed dat de regelgeving voor audiovisuele mediadiensten wordt aangepast aan de huidige tijd. Wel delen de leden de inzet van het kabinet om te komen tot minder regelgeving voor audiovisuele mediadiensten en niet tot meer, zoals het voorstel nu impliceert. Hoe verhoudt het toenemen van de regeldrift die uit dit voorstel blijkt zich volgens het kabinet tot het voornemen van de Europese Commissie om juist betere regelgeving tot stand te brengen, zo vragen deze leden?

Voorts vragen de leden wat de opvatting van het kabinet is over de rol van ERGA.⁷ Ook zien de leden niets in een minimumquotum voor Europese werken. Hoe beoordeelt het kabinet de kans dat dit quotum alsnog uit de richtlijn wordt gehaald, zo vragen voornoemde leden.

Antwoord

Het voorstel tot wijziging van de audiovisuele mediadiensten richtlijn is tot stand gekomen op basis van een ex-postevaluatie van de Europese Commissie. Daarbij is gekeken naar onder meer doeltreffendheid en efficiëntie van de regelgeving. Deze evaluatie heeft op enkele punten geleid tot vereenvoudiging van de regelgeving, bijvoorbeeld met betrekking tot de voorschriften voor de bepaling van het voor een dienst bevoegde land en de regels rondom reclame. Aan de andere kant zijn er ook nieuwe regels bijgekomen, bijvoorbeeld voor videoplatforms, voor video-on-demand diensten en voor de Europese groep van regelgevende instanties voor audiovisuele mediadiensten (ERGA). Deze nieuwe regels zijn deels noodzakelijk vanwege de technologische ontwikkelingen en veranderende kijkgewoontes maar, wat het kabinet betreft, deels ook overbodig. Het kabinet heeft in aanloop naar het voorstel gepleit voor terughoudendheid wat betreft (nieuwe) regulerende initiatieven. Daar waar het kabinet van oordeel is dat voorgestelde nieuwe regels overbodig zijn of anders geformuleerd zouden moeten worden heeft Nederland zich reeds ambtelijk in de onderhandelingen uitgesproken. Zo is het kabinet tegen de voorgestelde nieuwe regelgeving met betrekking tot de verspreiding van Europese werken en zou de flexibilisering van de reclameregels wellicht nog wat verder kunnen gaan. Het kabinet is van mening dat het goed is dat de onafhankelijkheid van de mediatoezichthouder wordt benadrukt maar vindt de voorstellen daartoe te gedetailleerd. Tijdens de onderhandelingen zal Nederland zich blijven inzetten

⁷ ERGA: European Regulators Group for Audiovisual Media Services

voor onder meer deze punten en voor betere regelgeving in het algemeen (REFIT).

Het kabinet ziet ERGA als een adviseur van de Europese Commissie en de lidstaten voor praktische zaken op het gebied van toezicht en handhaving. ERGA kan bijvoorbeeld adviseren over praktische toezichtsvraagstukken voor aanbieders die in verschillende lidstaten opereren, bijvoorbeeld op het gebied van jurisdictie (vragen naar toepasselijk recht) en de invulling van co-regulering.

Gezien de eerste reacties van de lidstaten en het Europees Parlement op het voorstel betreffende de minimumquotum acht het kabinet de kans groot dat er steun zal zijn voor het behouden van dit quotum in de onderhandelingen over de herziening van de richtlijn.

OJCS-Raad 21 november – onderdeel jeugd

Nieuwe werkmethoden voor jongerenwerk

Vraag

De leden van de PvdA-fractie onderschrijven het belang van de Raadsconclusies die stellen dat het jongerenwerk mee moet gaan met de tijd. Kennis en inzicht in de leefwereld van de doelgroep moet ervoor zorgen dat jongerenwerk ook daadwerkelijk in staat is zich niet alleen op deze wereld aan te passen, maar hier ook in te passen. De leden ondersteunen dan ook de inzet van Nederland om jongerenwerk, met inbegrip van de jongere zelf, op lokaal niveau te stimuleren. Het jeugdbeleid mag hierbij niet op zichzelf staan, maar moet juist worden versterkt met het onderwijs-, cultuur-, armoede- en sportbeleid. Op welke manier kan de samenhang op deze terreinen verder worden versterkt, zo vragen de leden.

Antwoord

Het kabinet is van mening dat het doel van het jeugdbeleid is dat alle kinderen gezond en veilig kunnen opgroeien, hun talenten ontwikkelen en naar vermogen kunnen participeren in de samenleving. Daar zetten alle betrokkenen – kinderen, ouders, jeugdprofessionals, aanbieders, scholen, gemeenten, lokale en landelijke organisaties- zich met hart en ziel voor in. De onderlinge samenwerking tussen de verschillende beleidsterreinen in het kader van (lokaal) integraal jeugdbeleid is een belangrijk speerpunt voor Nederland. Met de invoering van de Jeugdwet, Participatiewet, Wmo2015 en het passend onderwijs zijn daar goede voorwaarden voor geschapen. Hierbij wordt het Nationaal Jeugdinstituut (NJI) door het kabinet ondersteund om de lokale integrale samenwerking tussen deze partners te versterken, en de Nationale Jeugdraad (NJR) om dat specifiek vanuit de invalshoek van jongeren te doen.

Rol van jongeren in de moderne EU

Vraag

De leden van de PvdA-fractie delen het belang van het betrekken van jongeren bij de Europese samenwerking. Om jongeren te betrekken is het noodzakelijk, zo menen deze leden, te weten wat hen bezighoudt en hoe deze doelgroep bereikt kan worden en zeggenschap geboden kan worden. Wat doet Nederland zelf om jongeren te betrekken en zeggenschap te bieden bij de rol van de Europese Unie, zo vragen de leden.

Antwoord

Nederland stimuleert deelname aan het Erasmus+ programma, het Europese financieringsprogramma voor onderwijs, jeugd en sport. De ambitie is dat investeringen in onderwijs, opleidingen en niet-formeel leren van cruciaal belang zijn om mensen – ongeacht hun leeftijd of achtergrond – de kans te geven zich voortdurend te ontwikkelen oftewel: een leven lang te leren. Nederland ondersteunt ook de bijdrage van NJR aan de Gestructureerde Dialoog en de half jaarlijkse European Youth Conference. Hierbij waren de laatste keer 67.000 Europese en 3.690 Nederlandse jongeren betrokken. Daarnaast zijn er initiatieven zoals het Young Impact programme (een beweging die de bijdragen van jongeren aan de internationale en Europese samenleving stimuleert) en de Young Presidency-tour waarbij jongerenvertegenwoordigers langs scholen in Nederland zijn gegaan om voorlichting te geven en te discussiëren over thema's als jong Europa, Europa voor iedereen, Europa zonder grenzen en de Europese vluchtelingenproblematiek.

Tijdens het Nederlandse voorzitterschap van de EU is intensief met jongeren samengewerkt om zo de juiste inzet – o.a. met betrekking tot het onderwerp participatie van jongeren met psychische beperkingen – te bepalen.

OJCS-Raad 22 november – onderdeel sport

Sport en persoonlijke ontwikkeling

Vraag

De leden van de PvdA-fractie zien de positieve rol die sport kan spelen op de persoonlijke ontwikkeling, gezondheid en sociaal psychisch welzijn. Gezond leven is voor veel mensen helaas niet vanzelfsprekend, maar moet worden aangeleerd. Kinderen die in armoede opgroeien, verdienen hierbij in het bijzonder de aandacht. Hoe wil het kabinet zich hiervoor inzetten, zo vragen zij.

Antwoord

Het kabinet wil kinderen die in armoede opgroeien, laten meedoen met verschillende soorten activiteiten. Sport, muziek en schoolreisjes zijn onderdeel van het opgroeien van een kind. Daarom stelt het kabinet structureel € 100 miljoen beschikbaar voor kinderen in armoede. Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid coördineert het landelijke armoedebeleid. Lokaal zijn gemeenten verantwoordelijk.

Sinds 2006 steunt het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport de landelijke organisatie van het Jeugdsportfonds Nederland. Het Jeugdsportfonds heeft als doel zoveel mogelijk kinderen uit gezinnen met laag inkomen te laten sporten. Het Jeugdsportfonds bestaat uit de landelijke organisatie (Jeugdsportfonds Nederland) en 31 lokale/provinciale stichtingen. Voor de jaren 2016 en 2017 jaarlijks € 2,5 miljoen extra beschikbaar voor het Jeugdsportfonds. Daarmee wordt beoogd binnen 2 jaar ongeveer 25.000 extra kinderen aan een sportlidmaatschap te helpen, bovenop de 50.000 voor wie nu al de clubcontributie wordt gefinancierd.

Ook heeft VWS de Sportimpuls uitgebreid met jaarlijks € 5 miljoen om meer sport- en beweegactiviteiten te realiseren voor kinderen die opgroeien in gezinnen met een laag inkomen. Daarnaast constateren we dat gemeenten de mede door VWS en OCW gefinancierde buurtsport-coaches vaker inzetten in buurten met meer kinderen die opgroeien in

gezinnen met een laag inkomen en grotere kans hebben op het oplopen van bewegingsachterstand dan in buurten waarvan hier veel minder sprake is. Buurtsportcoaches kunnen hierbij gebruik maken van de kennis en voorbeelden die het Kenniscentrum Sport voor hen heeft verzameld – te vinden via www.allesoversport.nl.

Tot slot zal er vanuit het nieuwe programma Gezonde School, waarin de Ministeries van OCW, EZ, SZW en VWS hun krachten bundelen, ook extra ingezet worden op scholen in buurten met een grotere populatie kinderen die opgroeien in gezinnen met laag inkomen.

Het kabinet is van mening dat het voor het bevorderen van de motorische ontwikkeling van kinderen van groot belang is dat alle betrokken partijen in de nabijheid van het kind, waaronder ouders, scholen en sportverenigingen, daarbij een rol spelen.

Op Europees niveau worden projecten gericht op deze doelgroep ondersteund via het Erasmus+programma. Recent is een speciale oproep gedaan voor sportprojecten gericht op vluchtelingen en migranten.